

A vallásos attitűdök klasszifikációja és összefüggése a mentális egészséggel

Zábó Virág¹, Gergely Bence¹, Martos Tamás², Vargha András^{1,3}

¹ KRE BTK Pszichológiai Intézet

² SZTE BTK Pszichológiai Intézet

³ ELTE PPK Pszichológiai Intézet

Kutatásunkban a valláspszichológia területén belül napjainkban növekvő népszerűségnek örvendő Kritika Utáni Vallásosság Skálát (KUVS) klaszteranalízis segítségével, keresztvalidálást is végrehajtva vizsgáltuk annak érdekében, hogy feltárjuk a valláshoz való személyes viszonyulás differenciáltaabb típusait. Az elemzést a KUVS két alapvető dimenziója, a Transzcendencia és a Szimbolikus értelmezésmód alapján végeztük és a kapott klaszterstruktúrát összevetettük az értelem megélésével és keresésével, az extrinzik és intrinzik aspirációkkal, valamint a mentális egészséggel. Elemzéseinket egy 1312 fős és egy 506 fős mintán végeztük. Az eredmények azt mutatták, hogy mind az első, mind a második mintán azonosítható egy markáns 7-klaszteres struktúra. A kapott két struktúra nagy mértékben megegyezett egymással, mindössze egy klaszter különbözött konceptuálisan. A klaszterek között megjelent négy olyan mintázat, mely a szakirodalom által leírt eredeti attitűdökkel (Ortodoxia, Külső Kritika, Relativizmus, Második Naivitás) közel azonos volt. További három típus azonosítása hozzájárult ahhoz, hogy a vallás iránti egyéni viszonyulásokról árnyaltabb képet tárjunk fel.

Második vizsgálatunkban az 506 fős mintán, nemi bontásban, a kapott klasztereket összehasonlítottuk az értelem megélése és keresése, az aspirációk, valamint a mentális egészség szempontjából. A csoportok páronkénti összehasonlítása segítségével feltártuk, hogy a Külső Kritika csoportjába tartozók kedvezőtlenebb, az Ortodoxia és a Második Naivitás csoportba tartozók kedvezőbb pontszámot érnek el a fenti változók tekintetében. A transzcendencia bevonása az értelmesség megélésének, a globális jóllétnek és a savoringnek pozitív előrejelzője. A klaszterbesorolás nem mutatott viszont szignifikáns kapcsolatot az aspirációk egyik fajtájával sem.

Kulcsszavak: Kritika Utáni Vallásosság Skála, klaszteranalízis, értelem megélése és keresése, aspirációk, mentális egészség